

DEBAT CIUTADÀ (LI)

LA GENT GRAN I LA CRISI

La crisi socioeconòmica que estam patint ens afecta a (quasi) tots, però sembla que hi ha col·lectius "invisibles", dels que no es parla i als que no se'ls para la suficient atenció: des del nostre punt de vista, un d'aquests col·lectius és el de la gent gran. Per això, hem volgut dedicar aquest número de Quaderns Gadeso a analitzar les percepcions i valoracions de les persones majors de 65 anys vers la seva situació en temps de crisi. Tres grans factors expliquen la seva pèrdua de qualitat de vida: un augment del cost de vida, la disminució dels recursos de l'entorn familiar i la reducció, tant de qualitat com d'accessibilitat, dels serveis públics. Al llarg de les següents pàgines tractarem temes com les pensions, les mesures que s'haurien de dur a terme o les preocupacions lligades a la vellesa.

LA GENT GRAN - TIPOLOGIA

Segment Alt

- Amb recursos (pensions, patrimoni, negocis...)
- Significatiu percentatge d'actius o "semiactius"
- Residència pròpia o residències privades per a majors

Segment Mitjà

- Amb alguns dificultats econòmiques (majoritàriament pensionistes)
- Residència pròpia o, en menor mesura, lloguer i residències públiques

Segment Baix

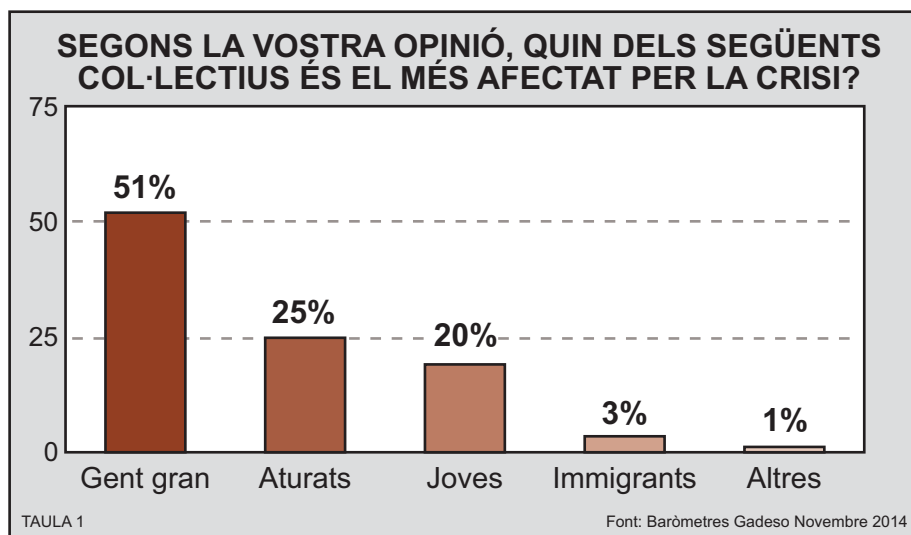
- Amb dificultats econòmiques (pensions baixes)
- La importància de la viudetat
- Major pes del lloguer; elevat ús dels centres de dia
- Risc d'exclusió

Abans de començar la nostra anàlisi, hem volgut establir una tipologia de la gent gran, en funció dels seus recursos: un **segment alt**, que disposa de recursos suficients; un **segment mitjà**, que té alguns problemes econòmics; i un **segment baix**, que pateix grans dificultats i que en ocasions es troba en risc d'exclusió. Així doncs, en aquest Quadern es tractaran la majoria de temes en base a aquestes categories.

Com hem dit a l'editorial, aquesta investigació de la Fundació Gadeso es basa en les **opinions i percepcions** de la gent gran vers la seva pròpia situació en un moment problemàtic com l'actual. Per tant, no hi trobareu grans xifres

de població, de pensions o de percentatges de dependents; únicament volem reflectir com veuen i viuen la crisi les persones grans de la nostra comunitat. Seguint aquest objectiu, només hem entrevistat a persones de més de 65 anys.

A la taula 1 es pot observar com la gent gran es veu a sí mateixa com **el col·lectiu més copejat per la crisi**, amb molta diferència respecte els altres grups. En concret, un 51% dels entrevistats creu que ells, la gent gran, són els més afectats per l'actual situació, seguits de les persones en atur i dels joves, amb un 25% i un 20%, respectivament. Els immigrants i altres col·lectius se situen a molta distància.

LES PREOCUPACIONS DELS MAJORS

En aquesta pàgina hem volgut esbrinar si les persones majors de 65 anys estan preocupades per la seva vellesa, per fer-se grans, i quins en són els motius principals. A més, també hem dedicat un espai a una situació malauradament cada cop més freqüent: la necessitat d'ajudar els fills i filles, ja sigui per la configuració del mercat laboral (poc propici per a la conciliació) o per la greu crisi que estan patint centenars de milers de persones a la nostra comunitat.

Així doncs, a la taula següent es mostra el percentatge de persones que es declaren **preocupades per la seva vellesa**. Com es pot veure, les persones de 65 anys i més que s'engloben dins el segment alt es senten menys preocupades pel fet de fer-se grans que les que es troben dins del segment mitjà i, sobretot, del baix (fins un 81% de les persones d'aquest segment afirmen trobar-se molt o bastant preocupades per la seva vellesa).

Si parlem de motivacions, també hi trobam diferències

significatives entre els distints segments. El principal motiu que addueixen els que pateixen més dificultats és econòmic (la por a disposar de **menys recursos**), mentre que la gent gran del segment alt posa l'accent sobre el **deteriorament mental** i sobre haver de **dependre d'altres persones** a la seva vida quotidiana. Precisament aquesta és la principal preocupació de les classes mitjanes, si bé podem destacar l'elevat percentatge que es declara inquiet per les seves finances. Aquí queden palesos els efectes de la crisi sobre les persones majors.

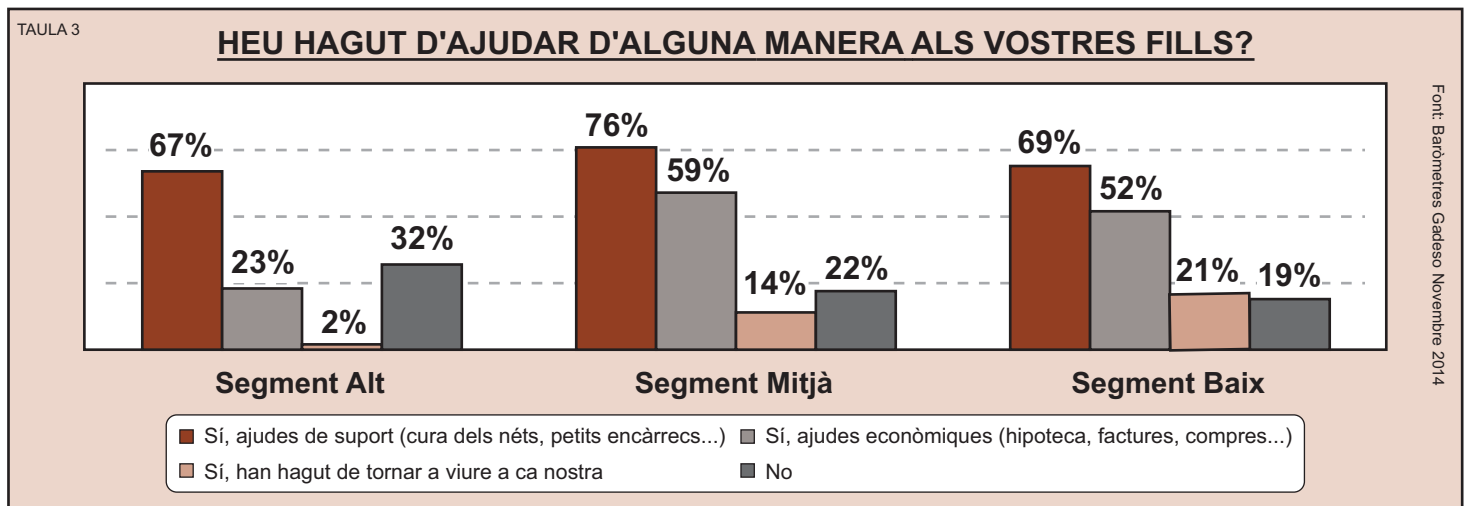
ESTAU PREOCUPATS PER LA VOSTRA VELLESA?*		PRINCIPALMENT, PER QUIN MOTIU? **				
		Deteriorament físic	Deteriorament mental	Dependre d'altres persones	Aïllament, soledat	Disminució de recursos
Segment Alt	42%	42%	62%	73%	19%	13%
Segment Mitjà	61%	36%	41%	66%	39%	56%
Segment Baix	81%	35%	25%	57%	41%	65%

* % de persones que han contestat "molt" o "bastant" ** respostes múltiples Font: Baròmetres Gadeso Novembre 2014

Com dèiem abans, cada cop més jubilats esdevenen "ajudadors" dels fills (tenint cura dels néts o realitzant petits encàrrecs) o, pitjor encara, en sustentadors econòmics obligats a fer front a les despeses que moltes famílies no poden assumir, com ara la hipoteca o el lloguer, les factures dels serveis (llum, aigua...) o la compra de productes bàsics.

Com hem vist al llarg de tot aquest Quadern Gadeso, també aquí es detecten diferències entre els distints

segments definits a la pàgina 1. Per una banda, un 72% dels que se situen en la part alta de l'espectre diuen ajudar els seus fills **cuidant els menors o amb petits encàrrecs**, però són un percentatge mínim els que han hagut de tornar acollir-los. Per contra, un 17% dels majors amb més dificultats han vist com **els seus fills han tornat a ca seva** a causa d'una insostenible situació econòmica. Entre les classes mitjanes, són majoria els majors que desenvolupen tasques de suport però el més destacable és el 59% que afirma haver **ajudat econòmicament** els seus fills.

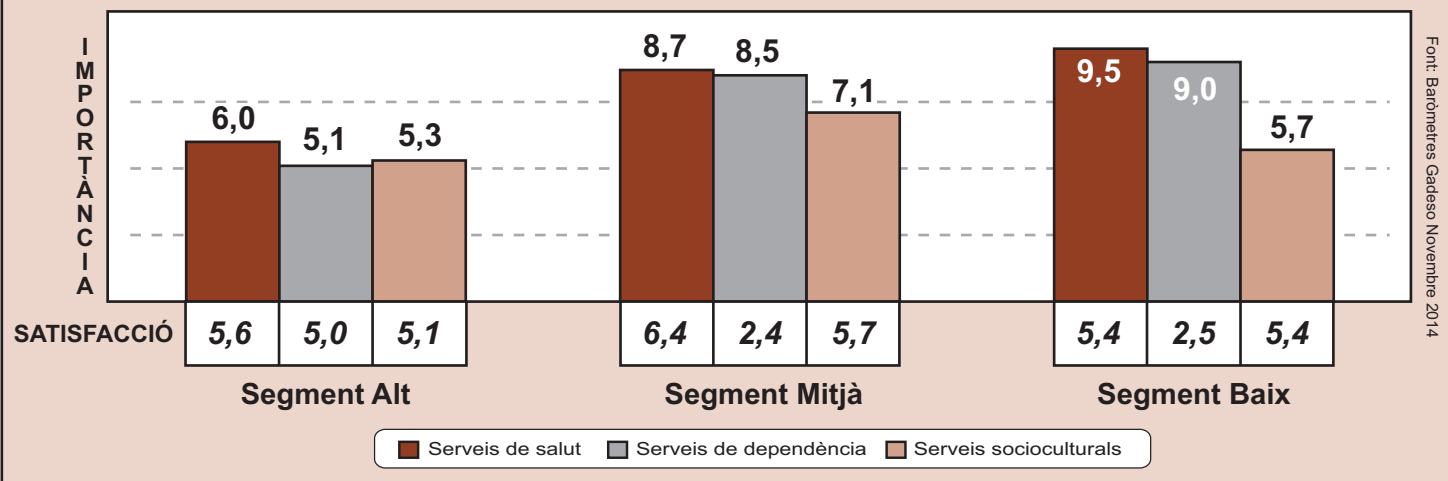
MÉS I MILLORS SERVEIS PÚBLICS

Un dels tres pilars que componen el nostre estat del benestar, juntament amb la família i el mercat, és l'estat i els serveis públics que ofereix a la ciutadania. Així doncs, un bon funcionament d'aquests serveis és part necessària per un estat del benestar saludable i eficient.

Per assolir l'objectiu d'aquesta revista, hem volgut conèixer quina importància donen els ciutadans i ciutadanes majors de 65 anys als serveis públics, dividits en tres grans àrees (salut, dependència i serveis socioculturals), i quina valoració en fan.

TAULA 4

IMPORTÀNCIA I SATISFACCIÓ DELS SERVEIS PÚBLICS

A la taula número 4 es poden observar les diferències que existeixen entre els dinstints segments a l'hora de valorar els serveis públics. Entre **la gent gran més acomodada**, es dóna menys importància als serveis públics, siguin de salut, de dependència o socioculturals, amb tota probabilitat perquè una part significativa es decanta per les opcions privades (clíniques, residències, empreses...). La satisfacció que tenen, just per sobre l'aprovat, s'ha d'analitzar també des d'aquest prisma.

Els serveis englobats en la Llei de Dependència reben unes valoracions molt negatives entre els **segments mitjà i baix**, tot i que la importància que els atorguen sigui molt elevada. A la classe mitjana es dóna força importància als serveis socioculturals (viatges, excursions, cultura...), poc importants per a la tercera edat amb més dificultats econòmiques.

A sota hem inclòs les principals **demandes** dels ciutadans i ciutadanes majors de 65 anys a les administracions en temps de crisi: com es pot veure, al segment alt, l'actuació que es considera prioritària és el **suport a les persones que viuen soles**, tot i que s'ha de dir que un part significativa d'aquestes classes altes no es mostra molt preocupada per aquestes demandes.

Per altra banda, les persones grans que pateixen més dificultats destaquen per damunt de tot la **millora de l'accessibilitat i la qualitat dels serveis públics**, afectats per les retallades i l'auteritat. Per part seva, el segment mitjà centra les seves demandes en un augment significatiu en la **quantia de les pensions**, les quals, com veurem a la pàgina següent, qualifiquen d'insuficients. Una part rellevant d'aquestes classes mitjanes també exigeix una millora substancial dels serveis públics.

TAULA 5

QUINA DE LES SEGÜENTS ACTUACIONS HAURIA DE SER PRIORITÀRIA?

	Segment Alt	Segment Mitjà	Segment Baix
Suport a les persones que viuen soles	35%	17%	21%
Millora (augment) de la quantia de les pensions	31%	34%	31%
Millora de l'accessibilitat i la qualitat dels serveis públics	20%	25%	33%
Augment del nombre i la qualitat de les residències públiques	14%	24%	15%

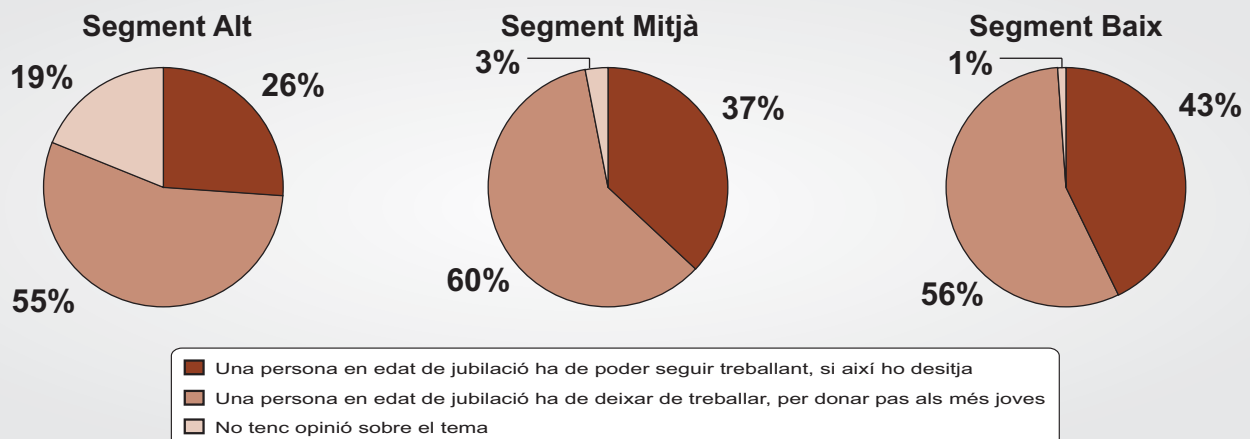
JUBILAR-SE O SEGUIR TREBALLANT?

Una disminució dels recursos disponibles suposa generalment una problemàtica adaptació, i avui, amb la greu crisi econòmica que estam patint, molt més. Recordem que l'economia familiar és una de les principals preocupacions per la ciutadania de les illes, i la tercera edat no n'és una excepció.

Per aquest motiu, hem considerat d'interès analitzar l'opinió de les persones grans sobre dos importants temes que hi estan relacionats: primer, si creuen que una persona que ha assolit l'edat de jubilació hauria de tenir la possibilitat de continuar exercint el seu ofici o professió, i, segon, si considera que les pensions actuals són suficients o no per garantir una mínima qualitat de vida.

TAULA 6

EN TEMPS DE CRISI, JUBILAR-SE O SEGUIR TREBALLANT?

Font: Baròmetres Gadeso Novembre 2014

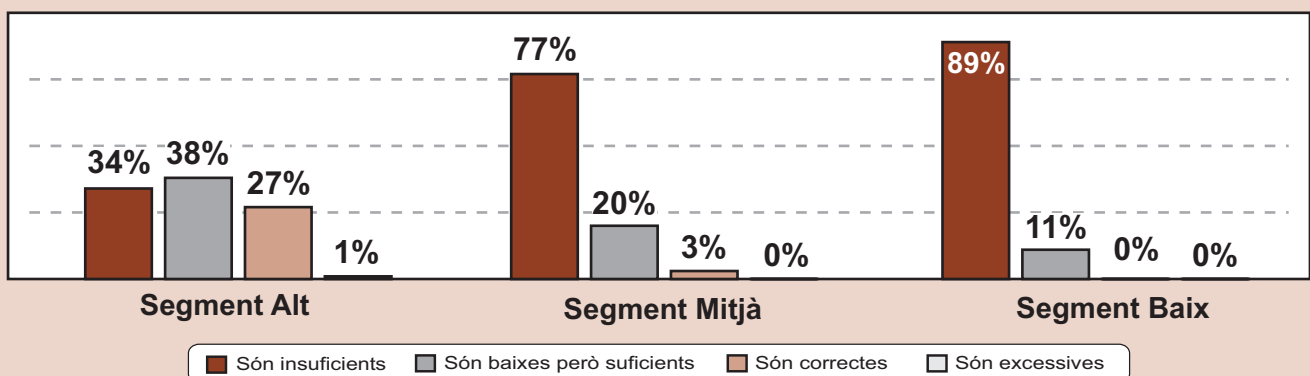
La taula número 6 mostra com una majoria de la tercera edat opina que **una persona en edat de jubilació ha de deixar de treballar**, fonamentalment per facilitar als més joves el seu cada cop més difícil accés al mercat de treball. No obstant això, un significatiu percentatge declara que els treballadors en edat de jubilar-se han de tenir **el dret de continuar exercint el seu ofici o professió**, si aquest és el seu desig (aquí hem de destacar el 43% del segment baix). Darrere aquesta opinió hi trobam, fonamentalment, la necessitat de seguir treballant per no veure reduïts els ingressos familiars i l'augment de l'esperança i de la qualitat

de vida, que permet mantenir les facultats per treballar més enllà de l'edat legal.

Per últim, si ens referim a les pensions, queda palesa una gran majoria que creu que la seva quantia és **insuficient** per garantir una mínima qualitat de vida (especialment entre els segments mitjà i baix). No haurien de sorprendre els percentatges dels enquestats situats al segment alt: només un terç creu que són insuficients, enfront del 38% que opina que basten o, més destacat encara, del 27% que les qualifica de **correctes**.

TAULA 7

OPINIÓ SOBRE LES QUANTIES DE LES PENSIONS

Font: Baròmetres Gadeso Novembre 2014

Mostra: 400 entrevistes. Error màxim: +-5%. Nivell de confiança: 95,5%. Treball de camp: Novembre 2014